

Quickscan flora en fauna op een achttal locaties voor kleinschalig bouwen binnen de gemeente Moerdijk

Quicksan flora en fauna op een achttal locaties voor kleinschalig bouwen binnen de gemeente Moerdijk

Quickscan flora en fauna op een achttal locaties voor kleinschalig bouwen binnen de gemeente Moerdijk

Opdrachtgever: KuiperCompagnons

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Jeroen Dekker, Rob Haan, Tycho Muijen

Samenstelling: Sanne Westbroek

Foto's: Jeroen Dekker

Quickscan flora en fauna op een achttal locaties voor kleinschalig bouwen binnen de gemeente Moerdijk [Samenst.: Westbroek, S.] [Foto's: Dekker, J.]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Flora- en faunawet, acht locaties, Moerdijk

W998/P15-032

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, mei 2015

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Gebiedsbeschrijving en plannen	7
3	Wettelijk kader Flora- en faunawet	13
4	Methode	17
5	Resultaten	19
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	23

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Bijlage 2: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Bijlage 3: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

1. Inleiding

De gemeente Moerdijk wil het pilotproject “Kleinschalig bouwen op eigen grond” uit gaan voeren. Hiervoor dient een bestemmingsplan opgesteld te worden. Voor het project zijn acht potentiële locaties gekozen. Het is nog niet duidelijk welke locaties daadwerkelijk mee gaan doen aan het project.

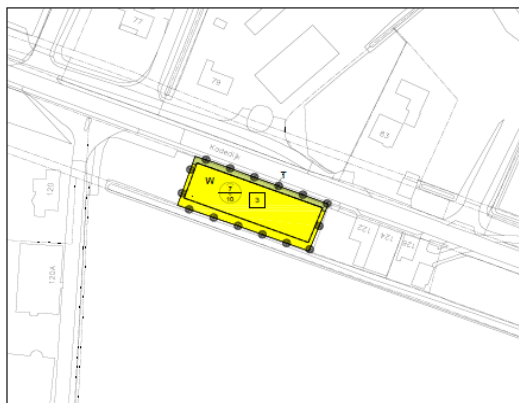
Op een aantal van de gekozen locaties zijn sloop- en/of verbouwwerkzaamheden nodig. Voor zover bekend, worden er geen bomen gekapt en worden er geen watergangen aangetast.

In het kader van de natuurwetgeving (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische Hoofdstructuur) dient bij dergelijke ruimtelijke ingrepen en het opstellen van een bestemmingsplan onderzoek gedaan te worden naar de aanwezige natuurwaarden en dient een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden.

KuiperCompagnons, die het bestemmingsplan voorbereidt, heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna op de acht verschillende locaties in de gemeente Moerdijk en voor advisering omtrent de relevante natuurwetgeving.

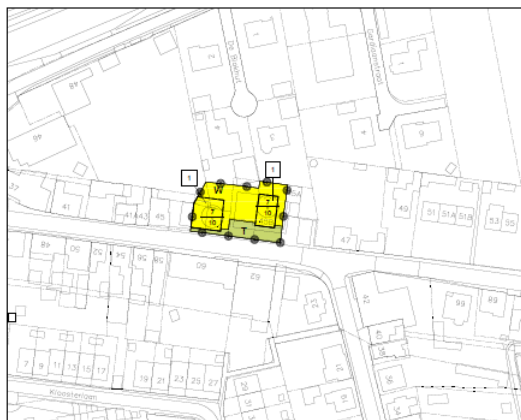
Figuur 1: Ligging van de acht locaties in de omgeving.

1
Locatie: Fijnaart, Kadedijk naast nr. 120
Schaal 1:1000

2
Locatie: Klundert, Voorzijde perceel Schansweg 17
Schaal 1:1000

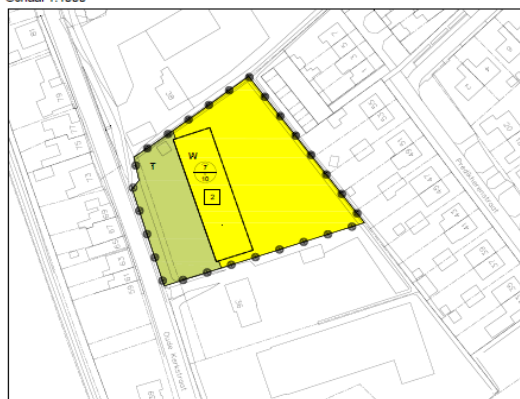

3 en 4
Locatie: Langeweg, Zuidelijk tussen 45 en 45b en Zuidelijk 45b
Schaal 1:1000

5
Locatie: Noordhoek, Noordhoeksedijk 20
Schaal 1:1000

6
Locatie: Noordhoek, Bisschop Hopmansstraat 27
Schaal 1:1000

7
Locatie: Standaardbuiten, Oude Kerkstraat 36
Schaal 1:1000

8
Locatie: Willemstad, Steenpad 2a
Schaal 1:1000

Figuur 2: Begrenzing van de acht plangebieden.

2. Gebiedsbeschrijving en plannen

Het gaat om een achttal plangebieden, die allen binnen de gemeente Moerdijk (provincie Noord-Brabant) liggen. In onderstaande tabel staan de adressen van de plangebieden weergegeven per locatienummer. In figuur 1 is de ligging van deze locaties in de omgeving te zien en in figuur 2 is de begrenzing van de plangebieden weergegeven.

Tabel 1: Adressen van de plangebieden per locatienummer

Locatie nummer	Adres
1	Fijnaart, Kadedijk naast nr. 120
2	Klundert, Voorzijde perceel Schansweg 17
3	Langeweg, Zuiddijk tussen 45 en 45b
4	Langeweg, Zuiddijk 45b
5	Noordhoek, Noordhoeksedijk 20
6	Noordhoek, Bisschop Hopmansstraat 27
7	Standaardbuiten, Oude Kerkstraat 36
8	Willemstad, Steenpad

Kadedijk, Fijnaart

Dit plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom van Fijnaart naast het perceel met huisnummer 120. Momenteel is er geen bebouwing aanwezig binnen het plangebied. Het plangebied bestaat uit een weiland (foto 1 en 2) dat in het noorden wordt begrensd door de Kadedijk, in het zuiden door een ondiepe sloot, in het westen door een moestuin en in het oosten door een perceel met woonhuis. Hier zouden drie woningen gerealiseerd kunnen worden.

Foto 1: Plangebied aan de Kadedijk te Fijnaart

Foto 2: Plangebied aan de Kadedijk te Fijnaart

Schansweg 17, Klundert

Dit plangebied ligt in de kern van Klundert. Het bestaat uit een houten schuur en een oprit daarnaartoe. Langs de oprit staan tuinplanten (foto 3 en 4). Het plangebied wordt in het noordoosten begrensd door de Schansweg en in het noordwesten en zuidwesten door percelen met woningen en tuinen. De initiatiefnemer zou hier graag één woning in de reeds aanwezige schuur willen realiseren.

Foto 3: Plangebied aan de Schansweg te Klundert

Foto 4: Plangebied aan de Schansweg te Klundert

Zuidelijk, Langeweg

Deze locatie bevindt zich in de kern van Langeweg en heeft de bestemming wonen. Op deze locatie bevinden zich twee plangebieden. Het westelijke plangebied bestaat uit een schuur/garage en een verhard, omheind terrein (foto 5). De reeds aanwezige schuur zal worden uitgebreid tot woning en de naastgelegen bruidsmodezaak (foto 6) zal een garage bij dit nieuwe huis worden. Om dit te realiseren zal een deel van de oostgevel van schuur worden gesloopt. De oostelijke locatie betreft een deel van het gebouw naast de bruidsmodezaak (foto 6). Hierin zal een woning worden gerealiseerd.

Foto 5: Plangebied tussen Zuidendijk 45 en 45B Langeweg

Foto 6: Plangebied aan de Zuidendijk 45B te Langeweg

Noordhoeksedijk 20, Noordhoek

Dit plangebied ligt in de kern van Noordhoek. Het bestaat uit een ruime tuin met veel gras en gecultiveerde plantensoorten. Het plangebied bestaat uit een woonhuis met bijbehorende tuin (foto 7 en 8). Het plangebied wordt in het noorden begrensd door de Noordhoeksedijk, in het zuiden door wei- en akkerland, in het westen door een perceel met daarop een tuin en woonhuis en in het oosten door een landbouwweggetje met daarachter percelen met woonhuizen. Op deze locatie wordt één woning gerealiseerd. Hiervoor zijn geen sloopwerkzaamheden nodig.

Foto 7: Plangebied aan Noordhoeksedijk te Noordhoek

Foto 8: Plangebied aan Noordhoeksedijk te Noordhoek

Bisschop Hopmansstraat 27, Noordhoek

Deze locatie ligt in de kern van Noordhoek. Momenteel is er een schuur aanwezig aan de westzijde van het perceel (foto 9). Deze schuur zal worden gesloopt en er worden twee nieuwe woningen gebouwd. De oostzijde van het perceel bestaat uit een woonhuis met bijgebouwen en een tuin. De noordzijde van het perceel bestaat uit een klein weilandje met enkele bomen en struikgewas en een houten schuurtje (foto 10). Het plangebied wordt in het zuiden begrensd door de Bisschop Hopmansstraat en in het oosten, westen en noorden door percelen met bijgebouwen, tuinen en woonhuizen.

Foto 9: Schuur en woonhuis aan de Bisschop Hopmansstraat te Noordhoek

Foto 10: Weilandje aan de noordzijde van het perceel

Oude Kerkstraat 36, Standdaarbuiten

Dit plangebied bevindt zich in het buitengebied van Standdaarbuiten. Het betreft een weiland dat wordt omringd door bosschages en struikgewas (foto 11 en 12). Aan de noordzijde van het weiland staat een klein houten schuurtje. Op dit weiland zouden twee woningen kunnen worden gerealiseerd. Het weiland wordt in het noorden en zuiden begrensd door een perceel met woonhuis, in het oosten door een woonwijk en in het westen door de Oude Kerkstraat.

Foto 11: Plangebied aan de Oude Kerkstraat te Standdaarbuiten

Foto 12: Plangebied aan de Oude Kerkstraat te Standdaarbuiten

Steenpad 2a, Willemstad

Ook dit plangebied ligt in het buitengebied van een woonkern. Op dit perceel zouden drie woningen gerealiseerd kunnen worden. Het betreft een weiland dat wordt begrensd door ondiepe sloten, bosschages, akkerland en een perceel met woonhuis (foto 13 en 14).

Foto 13: Plangebied aan het Steenpad te Willemstad

Foto 14: Plangebied aan het Steenpad te Willemstad

Beschermde gebieden

Het plangebied dat het dichtst bij een beschermd natuurgebied ligt, is de Schansweg in Klundert. Dit plangebied ligt op ongeveer 1,5 kilometer afstand van Natura 2000-gebied “Hollands Diep” (figuur 3). Ook het plangebied aan het Steenpad in Willemstad ligt relatief dichtbij dit Natura 2000-gebied: Op 1,8 kilometer afstand (figuur 4). De andere plangebieden liggen allemaal op tenminste 3 kilometer afstand van een natuurgebied dat onder bescherming van de Natuurbeschermingswet 1998 valt. Het plangebied aan de Kadedijk te Fijnaart bevindt zich op ongeveer 6 kilometer afstand van Natura 2000-gebied Hollands Diep. De beide plangebieden aan de Zuiddijk te Langeweg op ongeveer 7 kilometer, de plangebieden in Noordhoek op ongeveer 4,5 kilometer en het plangebied in Willemstad bevindt zich op ongeveer 8 km afstand van Natura 2000-gebied Hollands Diep. Gezien de aard van de werkzaamheden (tijdelijk, kleinschalig) worden geen nadelige effecten op de, voor het Hollands Diep aangewe-

zen, doelsoorten en habitattypen verwacht. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is daarom niet nodig.

Geen van de plangebieden maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Omdat er, als gevolg van de voorgenomen plannen, geen oppervlakte aan EHS-gebied verloren gaat, is er geen toetsing aan de wet- en regelgeving omtrent de EHS nodig.

Figuur 3: Ligging van het plangebied aan de Schansweg te Klundert (rood omcirkeld) ten opzichte van Natura 2000-gebied "Hollands Diep" (rood gearceerd)

Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/>

Figuur 4: Ligging van het plangebied aan het Steenpad te Willemstad (rood omcirkeld) ten opzichte van Natura 2000-gebied "Hollands Diep" (geel gearceerd)

Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/>

3. Wettelijk kader Flora- en faunawet

Een groot deel van de inheemse dier- en plantensoorten wordt in ons land beschermd door de Flora- en faunawet (2002). Deze wet bevat een aantal verbodsbepalingen, waarvan vooral artikel 8 t/m 13 van belang zijn in het kader van flora- en fauna onderzoek (tekstvak 1 op de volgende pagina). Deze verbodsbepalingen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen van deze wet kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden en het kappen van bomen. Bij dergelijke (ruimtelijke) activiteiten moet op basis van de Flora- en faunawet en in het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) een toetsing plaatsvinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- inventarisatie van wettelijk strikt beschermde flora- en faunasoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit of het plangebied;
- inventarisatie/beoordeling van (significant) nadelige effecten op deze beschermde soorten en hun habitat (zowel binnen het plangebied als binnen de invloedssfeer van het plangebied), als gevolg van de activiteit;
- indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

Sinds 2005 zijn de beschermde soorten uit de Flora- en faunawet verdeeld in drie groepen, die middels de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), artikel 75, ondergebracht zijn in drie tabellen (bijlage 1):

Tabel 1: Algemene soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Indien deze soorten in of binnen de invloedssfeer van het plangebied voorkomen, hoeft geen ontheffing van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Wel dient de zorgplicht in acht genomen te worden.

Tabel 2: Overige soorten

Wanneer een door het ministerie goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit, geldt een vrijstelling voor deze soorten. Indien deze soorten in of binnen de invloedssfeer van het plangebied voorkomen, hoeft geen ontheffing van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Wel moeten de activiteiten aantoonbaar uitgevoerd worden zoals in de gedragscode beschreven staat. Tevens geldt de zorgplicht.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteit?
- Is er sprake van verstoring van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats?
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de soorten in gevaar?

Artikel 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet:

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of uitheemse diersoort, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet

Soorten van Tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV Habitatrichtlijn (HRL)

Bij overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (soorten bijlage 1 AMvB) of uit de Habitatrichtlijn (soorten bijlage IV HRL).

Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (e)
- Werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting/ontwikkeling (j)

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteit?
- Is er sprake van verstoring van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats?
- Is er een wettelijk belang (belang b, d, e of j)?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de soorten in gevaar?

Bij de aanvraag van een ontheffing Flora- en faunawet zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets kort vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om er voor te zorgen dat de beschermde soorten in en binnen de invloedssfeer van het plangebied duurzaam in stand gehouden zullen worden.

4. Methode

De quickscan die uitgevoerd is, bestond uit een veldbezoek en een kort literatuuronderzoek. Voor het literatuuronderzoek is gebruikgemaakt van eigen gegevens van het NWC en van verspreidingsgegevens van soorten verzameld door instanties zoals RAVON, de Vlinderstichting en EIS-Nederland.

Op basis van het literatuuronderzoek is bepaald voor welke soortgroepen de aanwezigheid en/of geschiktheid van het plangebied onderzocht diende te worden. Tijdens de quickscan is rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen, vogels met een vaste verblijfplaats en beschermde amfibieën, vissen en vaatplanten. De plangebieden vormen geen geschikt leefgebied voor zwaarder beschermde vlinders omdat de bodem te voedselrijk is om als biotoop voor de waardplanten van deze vlindersoorten te dienen. Bovendien komen de meeste beschermde vlindersoorten op slechts enkele locaties in Nederland voor. Geen van deze locaties bevindt zich in (de omgeving van) de plangebieden. Om deze reden is deze soortgroep niet meegenomen in de quickscan. Daarnaast komen er in de omgeving van de plangebieden geen reptielen en strikt beschermde zoogdieren voor. Ook deze soortgroepen zijn daarom buiten beschouwing gelaten.

Het veldbezoek is op 17 april 2015 uitgevoerd door twee ecologen van het NWC. De gemiddelde temperatuur tijdens het veldbezoek bedroeg 14,0°C. Het was licht bewolkt en de windkracht bedroeg gemiddeld 3 Bft.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is beoordeeld in hoeverre de plangebieden en de eventueel aanwezige bebouwing en bomen geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (bijlage 2). Hierbij is onder andere gelet op aanwezigheid van holtes in bomen en openingen in gebouwen waardoor vleermuizen geschikte ruimtes kunnen bereiken. Ook is gezocht naar sporen die op aanwezigheid van een verblijfplaats duiden, zoals keuteltjes of afgebeten vlindervleugels. Daarnaast is beoordeeld of er binnen en in de directe omgeving van het plangebied belangrijke vliegroutes en/of foerageergebied aanwezig zijn.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats worden jaarrond beschermd door de Flora- en faunawet. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving (bijlage 3). Voorbeelden van dergelijke vogelsoorten zijn de Buizerd (*Buteo buteo*), de Steenuil (*Athene noctua*) en de Huismus (*Passer domesticus*). Tijdens de quickscan zijn de plangebieden onderzocht op de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels met een vaste verblijfplaats en is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze vogels met zich meebrengen. Hierbij is gelet op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen, etc.), nesten (o.a. oude kraaiennesten) en waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht/territoriumindicerend gedrag). Tevens is bekeken of het gebied een sig-

nificant onderdeel zou kunnen zijn van de functionele leefomgeving van een vogelsoort met een vaste verblijfplaats.

Amfibieën

In de omgeving van de plangebieden komt de strikt beschermde Rugstreeppad (*Epidalea calamita*) voor. Dit blijkt uit verspreidingsgegevens van de Stichting RAVON. Om deze reden is tijdens het veldbezoek beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt leefgebied vormt voor deze soort. Hierbij is onder andere gelet op de aanwezigheid van zandige, open plekken, aanwezigheid van pioniersvegetaties en de aanwezigheid van geschikt voortplantingswater.

Vissen

Een aantal plangebieden grenzen aan watergangen en volgens verspreidingsgegevens van Stichting RAVON komen onder andere de strikt beschermde Bittervoorn (*Rhodeus amarus*), Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) in de omgeving van de plangebieden voor. Daarom zijn de watergangen binnen het plangebied steekproefsgewijs bevestigd met behulp van steeknetten. Alle gevangen vissen zijn ter plaatse op soort gebracht en weer teruggezet in de watergang waar ze gevangen zijn.

Vaatplanten

Binnen het plangebied zouden beschermde vaatplanten voor kunnen komen. Tijdens de quickscan is daarom op de aanwezigheid van en geschiktheid van het gebied voor deze soorten gelet.

5. Resultaten

Vleermuizen

De houten schuur/garage op het perceel aan de Schansweg 17 te Klundert en de bebouwing aan de Zuiddijk 45 en 45b (beide plangebieden) in Langeweg vormen een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Dit vanwege de aanwezigheid van spouwgaten en openingen, waardoor vleermuizen geschikte ruimtes kunnen bereiken (foto 15 t/m 18). De loods aan de Bisschop Hopmanstraat 27 te Noordhoek vormt geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Dit vanwege het ontbreken van een spouw waarin vleermuizen kunnen verblijven en vanwege het golfplaten dak, waardoor de temperaturen binnen de loods te sterk wisselen.

De bomen die binnen de plangebieden aanwezig zijn, vormen geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege het ontbreken van geschikte holtes.

Verder is tijdens het veldbezoek vastgesteld dat er geen essentiële vliegroutes binnen of op de grenzen van de plangebieden aanwezig zijn. Dit omdat de bomen binnen en op de grenzen van de plangebieden niet aansluiten op aaneengesloten lijnvormige elementen. Echter, vooral de kleinere vleermuissoorten, zoals de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), kunnen in de luwte en beschutting van bomen en bebouwing binnen en/of op de grenzen van de plangebieden foerageren. Om deze reden is er binnen de plangebieden wel geschikt foerageergebied aanwezig.

Foto 15: Schuur aan de Schansweg te Klundert met openingen onder de daklijst en gevel betimmering.

Foto 16: Opening onder de daklijst.

Foto 17: Open raam in schuur aan de Zuiddijk 45 en ruimte onder dakpannen.

Foto 18: Spouwgat in bebouwing aan de Zuiddijk 45b.

Vogels met een vaste verblijfplaats

De houten schuur/garage op het perceel aan de Schansweg 17 te Klundert en de schuren aan de Zuiddijk 45 en 45b vormen een geschikte verblijfplaats voor de Gierzwaluw en Huismus, vanwege openingen onder de dakpannen waarin ze hun nest kunnen maken (foto 17, 19 en 20). De schuur aan de Zuiddijk 45 (westelijk plangebied) vormt ook een geschikte verblijfplaats voor de Kerkuil en Steenuil, vanwege het open dakraam, waardoor deze soorten geschikte ruimtes in de bebouwing kunnen bereiken om een nest te maken (foto 17). Ook is in de omgeving van deze schuur geschikt foerageergebied aanwezig voor deze soorten. Mogelijk vormt ook de houten schuur aan de Schansweg te Klundert een geschikte verblijfplaats voor de Kerkuil en de Steenuil. Omdat het tijdens het veldbezoek niet mogelijk was om rondom dit gebouw te lopen, is het niet zeker of aan de achterzijde van deze schuur een geschikte opening voor deze soorten aanwezig is.

Binnen de plangebieden zijn geen jaarrond beschermde nesten in de bomen aangetroffen.

Foto 19: Schuur bij Zuiddijk 45b met geschikte dakpannen voor de Huismus en de Gierzwaluw.

Foto 20: Schuur bij Zuiddijk 45b met geschikte dakpannen voor de Huismus en de Gierzwaluw.

Amfibieën

De Rugstreeppad heeft een voorkeur voor zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, de uiterwaarden van de grote rivieren, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers. Hij wordt echter ook op klei- en veengronden aangetroffen. De akkerlanden grenzend aan de plangebieden aan de Kadedijk naast nr. 120 te Fijnaart en aan het Steenpad 2a te Willemstad vormen een geschikt leefgebied voor deze soort. De plangebieden zelf vormen geen optimaal geschikt leefgebied, vanwege het intensieve beheer/de intensieve begrazing en het gebrek aan goed vergraafbare bodems/schuilmogelijkheden.

Voor de voortplanting maakt de rugstreeppad gebruik van snel opwarmend, ondiep, bij voorkeur vegetatieloos water. De mannetjes moeten in het voortplantingswater op de bodem kunnen zitten, waarbij de kwaakblaas net boven het water uitsteekt. De ondiepe sloten grenzend aan de plangebieden aan de Kadedijk naast nr. 120 te Fijnaart en aan het Steenpad 2a te Willemstad voldoen aan deze criteria en vormen om deze redenen wel geschikt voortplantingswater voor deze soort.

De overige plangebieden vormen, vanwege het ontbreken van geschikt voortplantingswater en/of leefgebied geen geschikt biotoop voor de Rugstreeppad. Om deze reden kan aanwezigheid van deze soort binnen die plangebieden met voldoende zekerheid worden uitgesloten

Vissen

In de wateren aangrenzend aan de plangebieden zijn de strikt beschermde Kleine modderkruiper, Grote modderkruiper en Bittervoorn niet gevangen. Vanwege de geleverde onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat deze vissoorten afwezig zijn binnen/op de grenzen van deze plangebieden.

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn geen strikt beschermde vaatplanten waargenomen. Op basis van de eigenschappen van de plangebieden worden deze ook niet verwacht. Een deel van de plangebieden bestaat voornamelijk uit intensief gebruikte weilanden, die te voedselrijk zijn voor strikt beschermde vaatplanten. In de overige plangebieden bestaat de vegetatie voornamelijk uit gecultiveerde plantensoorten.

Om deze redenen kan de aanwezigheid van strikt beschermde vaatplanten binnen de plangebieden met voldoende zekerheid worden uitgesloten.

Overzicht

In tabel 2 (volgende pagina) staat een overzicht van de resultaten van de quickscan per adres weergegeven.

Tabel 2: Adressen waar geschikte leefgebieden/verblijfplaatsen aanwezig zijn voor strikt beschermde soorten (X=geen geschikt leefgebied/verblijfplaats voor strikt beschermde soorten).

Locatie nr.	1	2	3	4	5	6	7	8
Adres	Fijnaart, Kadedijk naast nr. 120	Klundert, Voorzijde perceel Schansweg 17	Langeweg, (westelijk) plangebied tussen Zuiddijk 45 en 45b	Langeweg, (oostelijk) plangebied aan de Zuiddijk 45b	Noordhoek, Noordhoekse dijk 20	Noordhoek, Bisschop Hopmansstraat 27	Standaardbuite, Oude Kerkstraat 36	Willemstad, Steenpad 2a
Vaatplanten	X	X	X	X	X	X	X	X
Vleermuizen	X	Schuur geschikt	Schuur en bruidsmodezaak geschikt	Bebouwing geschikt	X	X	X	X
Vogels met vaste verblijfplaats	X	Schuur: Huismus, Gierzwaluw geschikt. Mogelijk ook Kerk/Steen uil geschikt.	Schuur: Huismus, Gierzwaluw, Kerk/Steen uil geschikt	Schuur: Huismus, Gierzwaluw geschikt	X	X	X	X
Rugstreeppad	Aangrenzende watergang geschikt als voortplantingswater	X	X	X	X	X	X	Aangrenzende watergang geschikt als voortplantingswater
Vissen	X	X	X	X	X	X	X	X

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

Vanwege mogelijke vleermuisverblijfplaatsen in de bebouwing aan de Zuiddijk 45 en 45b te Langeweg en aan de Schansweg 17 te Klundert zal, wanneer er (sloop)werkzaamheden aan deze bebouwing plaatsvinden, een vervolgonderzoek uitgevoerd moeten worden om aanwezigheid van vleermuizen aan te kunnen tonen, dan wel uit te kunnen sluiten.

Leidraad voor vleermuisonderzoek is het vleermuisprotocol van maart 2013. Vleermuizen gebruiken gedurende het jaar verschillende verblijfplaatsen (i.e. kraamplaats, zomerverblijfplaats, paarverblijf, winterverblijfplaats, jachtgebied). Het vleermuisprotocol stelt dat ten minste vier inventarisatiemomenten nodig zijn om een goed beeld te krijgen van de waarde van het gebouw als paarverblijfplaats, zomerverblijfplaats en kraamkolonieplaats. In de kraam/zomerperiode (half mei - half juli) moeten dan twee inventarisaties worden uitgevoerd en in de zomer/paarperiode (half augustus - begin oktober) ook.

Het plangebied kan ook gebruikt worden als foerageergebied, maar in de directe omgeving zijn voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig. Om deze reden is vervolgonderzoek naar foerageergebieden van vleermuizen niet nodig.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Er zijn in de bebouwing binnen een aantal plangebieden mogelijk verblijfplaatsen van vogels aanwezig die jaarrond beschermd zijn. Om aanwezigheid van deze verblijfplaatsen aan te tonen/met voldoende zekerheid uit te kunnen sluiten, is aanvullend onderzoek in de aanwezige bebouwing nodig. Wanneer er (sloop)werkzaamheden aan de schuren aan de Zuiddijk 45 en 45 b te Langeweg en aan de Schansweg 17 in Klundert plaatsvinden, zal eerst aanvullend onderzoek naar de Huismus en de Gierzwaluw plaats moeten vinden om aan- of afwezigheid van deze soorten aan te kunnen tonen. Hieruit zal blijken of een ontheffing nodig is.

De schuur/garage aan de Zuiddijk 45 te Langeweg (westelijk plangebied) vormt een geschikte verblijfplaats voor de Kerkuil/Steenuil. De houten schuur aan de Schansweg 17 vormt mogelijk ook een geschikte verblijfplaats voor deze soorten. Bij (sloop)werkzaamheden aan deze bebouwing is een volgbezoek nodig om de aan- of afwezigheid van uilen met voldoende zekerheid aan te kunnen tonen en om te bepalen of een ontheffing nodig is.

De te kappen bomen, te rooien struiken en overige te verwijderen vegetatie dienen buiten het broedseizoen van vogels (globaal van half maart tot en met juli) gekapt/verwijderd te worden om nadelige effecten op broedende vogels te voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te worden of er

broedgevallen binnen het plangebied aanwezig zijn. De bomen/struiken waarin broedgevallen zijn vastgesteld, kunnen pas gekapt/verwijderd worden wanneer de jonge vogels van het betreffende broedgeval uitgevlogen zijn.

Amfibieën

De ondiepe sloten grenzend aan de plangebieden aan de Kadedijk naast nr. 120 te Fijnaart en aan het Steenpad 2a te Willemstad vormen geschikt voortplantingswater voor de Rugstreeppad. Bij eventuele werkzaamheden aan deze watergangen dient eerst vervolgonderzoek plaats te vinden om te bepalen of deze watergangen daadwerkelijk in gebruik zijn als voortplantingswater door deze soort. Hieruit zal blijken of een ontheffing aangevraagd dient te worden.

Omdat de plangebieden (de weilanden) zelf geen optimaal geschikt leefgebied vormen voor deze soort en omdat het meer geschikte leefgebied (akkerland) aan de andere zijde van de watergangen niet aangetast zal worden als gevolg van de voorgenomen plannen, is vervolgonderzoek naar het voorkomen van deze soort binnen de weilanden zelf niet nodig.

Vanwege het ontbreken van geschikt voortplantingswater/leefgebied, vormen alle overige plangebieden geen geschikt biotoop voor de Rugstreeppad en bestaan er, ten aanzien van strikt beschermde amfibieën, geen verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet. Ontheffingen en/of maatregelen zijn in deze gebieden niet nodig.

Vissen

In de watergangen rondom de plangebieden zijn geen strikt beschermde vissoorten aangetroffen. Om deze reden bestaan vanuit de Flora- en faunawet geen verplichtingen ten aanzien van deze soortgroep.

Vaatplanten

Er zijn geen strikt beschermde vaatplanten aangetroffen binnen de plangebieden. Ook beschikken de plangebieden niet over geschikt biotoop voor dergelijke plantensoorten, waardoor aanwezigheid uitgesloten kan worden. Om deze reden bestaan er geen verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet ten aanzien van vaatplanten.

Overzicht

In tabel 3 (volgende pagina) staat een overzicht van de vervolgonderzoeken die, in geval van (sloop)werkzaamheden, noodzakelijk zijn per adres weergegeven.

Tabel 3: Adressen waar, in geval van (sloop)werkzaamheden, vervolgonderzoek naar strikt beschermde soorten nodig is (X=geen vervolgonderzoek/maatregelen nodig).

Locatie nr.	1	2	3	4	5	6	7	8
Adres	Fijnaart, Kadedijk naast nr. 120	Klundert, Voorzijde perceel Schansweg 17	Langeweg, (westelijk) plangebied tussen Zuiddijk 45 en 45b	Langeweg, (oostelijk) plangebied aan de Zuiddijk 45b	Noordhoek, Noordhoeks e dijk 20	Noordhoek, Bisschop Hopmansstraat 27	Standaardbuit, Oude Kerkstraat 36	Willemstad, Steenpad 2a
Vaatplanten	X	X	X	X	X	X	X	X
Vleermuizen	X	Schuur: Vleermuis onderzoek	Schuur en bruidsmodezaak: Vleermuis onderzoek	Bebouwing: Vleermuis onderzoek	X	X	X	X
Vogels met vaste verblijfplaats	X	Schuur: Huismus, Gierzwaluw onderzoek en extra bezoek Kerk/Steenuil	Schuur: Huismus, Gierzwaluw onderzoek en extra bezoek Kerk/Steenuil	Schuur: Huismus, Gierzwaluw onderzoek	X	X	X	X
Rugstreeppad	Bij werkzaamheden aan de watergangen	X	X	X	X	X	X	Bij werkzaamheden aan de watergangen
Vissen	X	X	X	X	X	X	X	X

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden) de zorgplicht die in artikel 2 van de Flora- en faunawet voorgeschreven wordt. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Manieren om aan de zorgplicht te voldoen zijn bijvoorbeeld:

- Er wordt gelegenheid gegeven aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden. Dit gebeurt door onder andere vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen) gefaseerd te verwijderen;
- In verband met verstoring van aanwezige dieren worden de werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uitgevoerd.

Tijdens de bouwfase moet rekening gehouden worden met de kans op vestiging door (beschermden) pionierssoorten, zoals de Rugstreeppad, Kleine plevier (*Charadrius dubius*) en Oeverzwaluw (*Riparia riparia*). De volgende maatregelen worden getroffen:

- Er wordt voorkomen dat in de broedtijd van de Oeverzwaluw steilwanden in zandlichamen op het bouwterrein aanwezig zijn. Mocht er toch sprake zijn van broedgevallen, dan wordt met de werkzaamheden gewacht totdat nestholtes niet meer in gebruik zijn;
- Voorbelast terrein kan aantrekkelijk zijn voor een soort als de Kleine plevier. Plaatsing van vlaggetjes kan het terrein minder aantrekkelijk maken. Als er sprake is van een broedgeval, dan wordt met de werkzaamheden gewacht totdat eieren uitgekomen zijn;
- Het ontstaan van poeltjes of plassen op het bouwterrein in het zomerhalfjaar (vanaf april) wordt voorkomen, zodat er geen geschikt voortplantingswater voor de Rugstreeppad aanwezig is.

Referenties

KNMI, Rotterdam, 2014. *Het weer op ... was*. Beschikbaar op het World Wide Web:

[http://knmi.nl/klimatologie/daggegevens/index.cgi?day=document.forms\[Invoer\].day.value&month=document.forms\[Invoer\].month.value&year=document.forms\[Invoer\].year.value](http://knmi.nl/klimatologie/daggegevens/index.cgi?day=document.forms[Invoer].day.value&month=document.forms[Invoer].month.value&year=document.forms[Invoer].year.value)

Ravon.nl

Soons, P.J.A., Huber, M & D. van der Meijden, 1999-nu, *Flora- en Faunawet bewerking en toelichting*. Band 1-8 Koninklijke Vermande, Den Haag

Vlinderstichting, 2014. *Overzicht Nederlandse dagvlinders*. Beschikbaar op het World Wide Web:

<http://vlinderstichting.nl/vlinders.php?id=165>

Waarneming.nl

Zoogdieratlas.nl

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Tabel 1: Algemene soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar wel moet de zorgplicht worden nagekomen.

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Reptielen en amfibieën

Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
Middelste groene kikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>

Mieren

Behaarde bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Vervolg tabel 1: Algemene soorten

Slakken

Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
---------------	----------------------

Vaatplanten

Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Gewone dotterbloem	<i>Caltha palustris</i> ssp. <i>palustris</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>

Tabel 2: Overige soorten

Als een goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteiten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar de activiteiten moeten aantoonbaar worden uitgevoerd zoals in de gedragscode staat. Tevens geldt de zorgplicht.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode, maar wel maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode en geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Zoogdieren

Damhert	<i>Cervus dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>

Vissen

Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus perifretum</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Vaatplanten

Aangebrande orchis	<i>Neottia ustulata</i>
Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>
Franjementiaan	<i>Gentianopsis ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis	<i>Dactylorhiza viridis</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	<i>Neottia ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Anacamptis morio</i>
Herfstschröforchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
Kleine keverorchis	<i>Neottia cordata</i>
Kleine zonnedaauw	<i>Drosera intermedia</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorrhiza trifida</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
Lange zonnedaauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Orchis anthropophora</i>
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Schubvaren	<i>Asplenium ceterach</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>
Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>
Spindotterbloem	<i>Caltha palustris araneosa</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
Stengelloze sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
Wantsenorchis	<i>Anacamptis coriophora</i>
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Wilde gagele	<i>Myrica gale</i>
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
Witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zomerklokje	<i>Leucojum aestivum</i>
Zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
<u>Kevers</u>	
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
<u>Kreeftachtigen</u>	
Rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>

Soorten van Tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (soorten bijlage 1 AMvB) of uit de Habitatrichtlijn (soorten bijlage IV HRL).

Deze belangen zijn:

- *Bescherming van flora en fauna (b)*
- *Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*
- *Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (e)*
- En alléén voor soorten van bijlage 1 AMvB:
- *Uitvoering werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)*

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang (belang b, d, e of j)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Soorten bijlage 1 AMvB:

Zoogdieren

Boommarter	<i>Martes martes</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>

Reptielen en amfibieën

Adder	<i>Vipera berus</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage 1 AMvB:

Vissen

Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>
Bittervoorn	<i>Rhodeus amarus</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>

Dagvlinders

Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Dwergblauwtje	<i>Cupido minimus</i>
Dwergdikkopje	<i>Thymelicus acteon</i>
Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>
Grote ijsvogelvlinder	<i>Limenitis populi</i>
Heideblauwtje	<i>Plebeius argus</i>
Iepenpage	<i>Satyrium w-album</i>
Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>
Klaverblauwtje	<i>Polyommatus semiargus</i>
Purperstreepparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>
Rode vuurvlinder	<i>Lycaena hippothoe</i>
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>
Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Woudparelmoervlinder	<i>Melitaea diamina</i>
Zilvervlek	<i>Bolaria euphrosyne</i>

Vaatplanten

Groot zeegras	<i>Zostera marina</i>
---------------	-----------------------

Soorten bijlage IV HRL:

Zoogdieren

Bechsteins vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
Brandts vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
Gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Lynx	<i>Lynx lynx</i> spp. lynx
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Ruige (Nathusius') dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>

Reptielen en amfibieën

Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Poelkikker	<i>Pelophylax lessonae</i>
Rugstreeppad	<i>Epidalea calamita</i>
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Dagvlinders

Donker pimpernelblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>
Grote vuurvlinder	<i>Lycaena dispar</i>
Pimpernelblauwtje	<i>Maculinea teleius</i>
Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
Zilverstreephooibeestje	<i>Coenonympha hero</i>

Libellen

Bronslibel	<i>Oxygastra curtusii</i>
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>

Vissen

Houting	<i>Coregonus maraena</i>
Steur	<i>Acipenser sturio</i>

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>
Juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>

Tweekleppigen

Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>
-----------------------	---------------------

Slakken

Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>
--------------------	--------------------------

Bijlage 2: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Vleermuizen en hun leefgebied zijn beschermd door de Flora- en faunawet. In geval van een ruimtelijke ingreep moet ruim van tevoren bekeken worden of deze ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Grofweg zijn vleermuisverblijfplaatsen op te delen in winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paarverblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waartussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de diverse verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de Flora- en faunawet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de Flora- en faunawet. In maart 2013 is het protocol aangepast. Let op: voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een relatief langlopend onderzoek nodig (van april t/m september/oktober) en zijn gemiddeld 4 bezoeken nodig.

Bij het verdwijnen van een verblijfplaats dient een ontheffing aangevraagd te worden bij het Ministerie van Economische Zaken (Dienst Regelingen). Onderdeel van deze ontheffingsaanvraag is een activiteitenplan waarin maatregelen beschreven staan die genomen worden om de nadelige effecten, als gevolg van de voorgenomen plannen, op vleermuizen zoveel mogelijk te voorkomen/verminderen. De te nemen maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het aanbieden van inpandige voorzieningen in nieuwbouw, zodat deze geschikt is voor vleermuizen om in te verblijven.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van groot openbaar belang.

Soortenstandaards

Voor een aantal beschermde soorten, waaronder een aantal vleermuissoorten, heeft het Ministerie Soortenstandaards opgesteld. Deze standaarden bevatten informatie over de betreffende beschermde soort en zijn leefomgeving, regels en hun toepassing, onderzoek en mogelijke maatregelen. De informatie is per soort gespecificeerd naar veel voorkomende activiteiten zoals slopen van gebouwen en kappen van bomen.

Zie www.drloket.nl

Bijlage 3: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Deze belangen zijn:

- *Bescherming van flora en fauna (b)*
- *Veiligheid van het luchtverkeer (c)*
- *Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang (belang b, c en d)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Bescherming van vogelnesten

Artikel 11 van de Flora- en faunawet luidt:

“Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren”.

Tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat er om of er sprake is van een broedgeval. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen (grofweg half maart-half juli) onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen en ook niet als maatregelen worden getroffen die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest echter permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn *jaarrond* beschermd:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Voor de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).

2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Categorie 5-soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten die momenteel door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) wordt gehanteerd:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>